

MEMO

Onderwerp:

Handreiking aanpassen van tarieven als gevolg van onvoorziene omstandigheden c.q. kostenverhogende omstandigheden

Auteur: Expertisecentrum Bizob
Datum: 30 maart 2022
Bijlagen: -
Status/versie: 1.1 (openbaar)
T.a.v.: concerninkopers en contractmanagers

De nasleep van de coronamaatregelen (disruptie toeleveringsketens) en de oorlog in Oekraïne heeft enorme prijsstijgingen van brandstof, grondstoffen en materialen tot gevolg. Veel ondernemers vragen aan hun opdrachtgevers om het gesprek aan te gaan over het aanpassen van tarieven in lopende opdrachten. Sectoren waar we vanuit Bizob deze signalen ontvangen zijn vooral de gww, utiliteitsbouw en vervoer. Op kleinere schaal worden ook signalen ontvangen vanuit de sector facilitaire dienstverlening.

De basis voor partijen om bij onvoorziene omstandigheden (niet te voorzien ten tijde van het sluiten van de overeenkomst) en/of kostenverhogende omstandigheden een tariefwijziging door te voeren ligt in de UAV 2012 (paragraaf 47), de UAV-gc 2005 (paragraaf 44) en het Burgerlijk wetboek (artikel 6:258)

Wanneer?

Kort samengevat zeggen de bepalingen in de UAV(-GC) en het BW: wanneer de ondernemer niet wist, niet had kunnen weten of niet had moeten weten dat er een situatie kon ontstaan waarin er sprake is van extreme prijsstijgingen én de prijsverhoging ook niet door zijn eigen doen of laten is veroorzaakt, dan kan de kostenstijging voor vergoeding in aanmerking komen.

Extreme prijsstijging

In de meeste branches spreken we van een extreme prijsstijging wanneer de kostenstijging leidt tot een stijging van 5% of meer van de opdrachtwaarde. Deze waarde gaat uit van het feit dat een opdrachtnemer ook een zeker ondernemersrisico heeft.

Let op!

De prijsstijging van een component moet eerst vermenigvuldigd worden met het aandeel dat dat bewuste component in een kostprijs heeft voordat je de definitieve impact weet.

Bijvoorbeeld: wanneer onderdeel A een prijsverhoging van 25% ondervindt en het aandeel van onderdeel A bedraagt 10% van de kostprijs, dan wordt de impact op de opdrachtwaarde dus als

Copyright © Bizob

Dit document is eigendom van Bizob. Niets uit dit document mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Bizob.

Disclaimer

Dit advies tot stand gekomen op basis van de informatie die bij Bizob is aangeleverd. Bizob is niet aansprakelijk voor de juistheid van de aangeleverde informatie. Daarnaast is Bizob op geen enkele wijze aansprakelijk voor het gebruik of de (nadelige) gevolgen van de toepassing van de informatie in dit document.

volgt berekend: $25\% \times 10\% = 2,5\%$. In deze situatie ligt de prijsimpact met 2,5% dus onder de gestelde 5% en komt het desbetreffende verzoek niet voor verrekening in aanmerking.

In sommige situaties is de gehanteerde drempel van 5% mogelijk niet passend. Wanneer je van mening bent dat deze marge voor de branche waar je op enig moment afspraken over wilt maken niet de juiste is, neem dan contact op met (de commoditymanager van) Bizob. In overleg kun je kijken welke marge in de branche gebruikelijk is. Door deze aanpak stellen we zeker dat we alle bedrijven, alle gemeenten en alle bedrijven structureel op eenzelfde manier benaderen.

Geen nieuwe tarieven, maar een tijdelijke opslag.

Wanneer de drempel van 5% kostenstijging wordt overschreden en wordt voldaan aan de voorwaarden van onvoorziene omstandigheid, kijken we naar de tarieven.

Uitgangspunt hierbij is dat de prijzen zoals die op dit moment gelden in stand blijven, maar dat we een (tijdelijke) opslag gaan berekenen en betalen. Hierdoor houden we het actuele prijsniveau transparant, kunnen de actuele prijsverhogingen ook eenduidig worden aangepast en kunnen contractuele indexeringen op enig moment ook eenduidiger worden doorgevoerd.

De opslag wordt berekend aan de hand van de [gww-index](#) voor infratrajecten of de [consumentenprijsindex](#) voor andere trajecten. Dat is niet altijd de meest passende indexering, maar vanwege de maandelijkse beschikbaarheid van actuele getallen en vanwege de eenduidigheid wordt hiervoor gekozen. Een rekenvoorbeeld is toegevoegd in de bijlage. De regeling gaat er vanuit dat over de overeengekomen periode de volledige toeslag wordt vergoed (er wordt dus niet eerst 5% afgetrokken of een 50-50 verdeling gemaakt). De reden om dat te doen is hieronder weergegeven.

In het voorbeeld (zie bijlage) valt op dat de indexering in werkelijkheid de genoemde 5% niet haalt. Dat is in de praktijk ook mogelijk. De regeling zoals in deze memo toegelicht zal soms wel, maar zeker niet altijd de werkelijke kosten dekken. De leverancier heeft ook een zekere verantwoordelijkheid, die zich uit in ondernemersrisico. Door op deze manier misschien niet alle, maar wel een belangrijk deel van de kosten voor rekening van de opdrachtgever te laten komen, neemt deze zijn verantwoordelijkheid. Het deel dat hierin eventueel niet gedekt wordt, is het ondernemersrisico van de opdrachtnemer. Merk hierbij op dat bij een volgend formeel contractueel bepaald indexeringsmoment, deze correctie wel wordt doorgevoerd. In deze gevallen is het ondernemersrisico dus ook beperkt tot het eerstvolgende indexeringsmoment.

De gww-index wordt per kwartaal vastgesteld. Om te voorkomen dat we bij het gebruik van de consumentenprijsindex veel mutaties moeten doorvoeren, houden we de berekende crisisopslag gedurende drie maanden ongewijzigd actief. Extreme schommelingen in deze periode van drie maanden kunnen aanleiding zijn om de crisisopslag opnieuw te berekenen.

NEA index (vervoer)

Let op: bij vervoers- en/of transportcontracten wordt vaak de NEA-index toegepast. De NEA-index kijkt niet alleen achteruit naar wat de tarieven hebben gedaan, maar kijkt ook vooruit naar wat de tarieven mogelijk gaan doen. Daarnaast zal de NEA-index ook inhaalslagen doorvoeren op prijsverhogingen uit het verleden die nog niet gedekt zijn. Hierdoor wordt geadviseerd in overeenkomsten waar de NEA-index op wordt toegepast en die ook in 2023 nog doorlopen geen

tijdelijke crisisopslag toe te passen.

Voor overeenkomsten die eindigen in 2022 en in situaties waarin het niet toepassen van een opslag tot onoverkomelijke problemen leidt in de uitvoering van overeenkomst wordt maatwerk toegepast.

Reguliere indexering in de overeenkomst

De contractueel vastgelegde indexeringsbepaling, meestal jaarlijks op basis van de jaarmutatatie (oktober-oktober), wordt op reguliere wijze doorgevoerd. De tijdelijke crisisopslag stopt op het moment dat de tarieven op basis van een reguliere indexeringsbepaling worden gewijzigd.

Opslag is tijdelijk

Leg altijd schriftelijk vast dat de opslag tijdelijk is. Spreek daarnaast duidelijk met elkaar af wanneer het volgende ijkpunt is voor het al dan niet verlengen van de tijdelijke opslag. Laat in het kader van prijstransparantie de opslag ook altijd apart op de factuur vermelden.

Het werken met een opslag is een tijdelijke oplossing. Door de aanpak uit deze handreiking, hebben we de mogelijkheid om de opslag af te bouwen en te beëindigen zodra de situatie weer normaliseert. Vanaf dat moment geldt de oorspronkelijke indexeringsclausule weer.

Bijlage Berekening crisistoelage

De opslag op maand- of termijnfactuur wordt als volgt berekend:

Periode	Index	Prijs	Opmerking
N		P1	Laatste maand met oude prijsniveau
N+1	I1	P2	Eerste maand met crisistoelage
N+2	I2	P3	Tweede maand met crisistoelage
...			
N+X	IX	PX	Twee maanden terug met crisistoelage
N+Y	IY	PY	Vorige maand met crisistoelage
N+Z	IZ	PZ	Huidige maand met crisistoelage

Crisistoelage in maand N+Z = $(IY / IX * PX) - PX$

oftewel

toelage nu = (laatste index / voorlaatste index * eigenlijke prijspeil) - eigenlijke prijspeil

Merk op dat je voor maand Z rekent met de indices en toelagen van de maanden Y en X. De reden hiervan is dat in maand Z, de actuele maand, de index nog niet bekend is.

De berekende crisistoelage wordt vervolgens opgeteld bij het tarief dat gold op het moment dat er nog geen crisistoelage werd geheven. In bovenstaande matrix is dat dus P1.

Rekenvoorbeeld

We hebben te maken met de volgende indexeringen:

2021 januari ²¹	114,0
2021 april ²¹	117,6
2021 juli ²¹	120,5
2021 oktober ²¹	121,7
2022 januari ²²	127,2

Voor een opdracht betalen we maandelijks een bedrag van €12.000. We hebben vastgesteld dat het bedrag dat geïndexeerd zou moeten worden meer bedraagt dan 5% van de opdrachtwaarde. De toelage die we gaan betalen, bedraagt:

Crisistoelage in maand N+Z = $(IY / IX * PX) - PX$

oftewel

toelage nu = (laatste index / voorlaatste index * eigenlijke prijspeil) - eigenlijke prijspeil

toelage nu = $(127,2 / 121,7 * €12.000) - €12.000 = €542,31$

Op de factuur komen nu dus twee posten te staan:

1. Dienstverlening conform opdracht: €12.000
2. Crisistoelage voor maand maart 2022: €542,31